

LIETUVOS TEISĖS ŠALTINIAI

LIETUVOS VALSTYBĖS
TEISĖS AKTAI

(1918.II.16 - 1940.VI.15)

Parengė
VYTAUTAS ANDRIULIS
REMIGIJUS MOCKEVICIŪS
VIDA VALECKAITĖ

Valstybinė lietuvių
kalbos komisija
prie Lietuvos Respublikos Seimo

VILNIUS - 1996

II.2-128a. Pavardžių įstatymas.

Respublikos Prezidentas skelbia šį Seimo 1938 m. gruodžio 6 d. priimtą Pavardžių įstatymą:

1. Kiekvienas asmuo turi būti įrašytas metrikus surašančioje įstaigoje.
Jis įrašomas surašant gimimo aktą.

I. Pavardžių davimas

2. Pavardė duodama: 1) rastiniui, 2) asmeniui, dėl kurių nors priežasčių esančiam be pavardės.

Pavardes šiais atvejais parenka juos įrašydiinantieji arba metrikus surašanti įstaiga.

Duodama pavardė negali būti negražios reikšmės.

3. Nesantuokiniui duodama jo motinos pavardė arba, abiem jo tėvam sutikus, tėvo pavardė.

Jei nesantuokinio tėvas vedės, tai reikalingas ir jo žmonos sutikimas.

Jei nesantuokinio tėvas yra kitos tautybės negu motina, tai nesantuokiniui duodama jo motinos pavardė.

II. Pavardžių keitimas

4. Pavardė gali būti keičiama.

5. Prašymas pavardei keisti duodamas Vidaus Reikalų Ministriui.

6. Prašyti pakeisti pavardę gali asmuo, ne jaunesnis kaip 21 metų amžiaus. Už nepilnametį prašo tie, kurie jį globoja arba juo rūpinasi.

Pakeistojį pavardę galioja žmonai ir nepilnamečiams yaikams.

7. Prašyme pavardei keisti turi būti pažymėta:

1) prašytojo vardas, pavardė, adresas, gimimo laikas ir vieta, šeiminė padėtis, o vedusių - dar ir žmonos bei vaikų vardai, jų gimimo laikas ir vieta,

2) priežastis pavardei keisti ir

3) prašomoji nauja pavardė.

8. Prie prašymo pavardei keisti pridedama:

1) prašytojo ir jo vaikų gimimo metrikai, jungtvių metrikai arba kiti atitinkami pažymėjimai, 2) pasas arba patvirtintas jo nuorašas, 3) policijos pažymėjimas, ar prašytojas nėra teismo baustas, 4) įtėvio sutikimas, jei įvaikis keičia pavardę pagal įtėvį, ir 5) Lietuvos Banko kvitas, kad įmokėta nustatyta pinigų suma, reikalinga šito prašymo padavimui Vyriausybės Žiniose paskelbti.

Prašymą pavardei keisti atmetus, įmokėtieji skelbimo pinigai prašytojui grąžinami, jei tam skelbimui jie nesuvartoti.

9. Asmuo, baustas už garbės žeminamą nusikaltimą bausme, ne mažesne kaip paprastasis kalėjimas, pavardę gali keisti tik gavęs Vidaus Reikalų Ministro sutikimą.

10. Jei prašyme pavardei keisti nurodytos priežastys pakankamai svarbios ir jei nėra kurių kliūčių, tai Vidaus Reikalų Ministerija skelbia Vyriausybės Žiniose, pažymédama:

1) prašytojo vardą, pavardę, užsiémimą ar verslą, gyvenamąją vietą ir 2) prašomąją naują pavardę.

Per du mėnesius nuo skelbimo dienos suinteresuotieji savo prieštaravimus dėl pavardei keitimo gali pareikšti Vidaus Reikalų Ministru.

11. Praėjus nustatytam prieštaravimams pareikšti laikui, Vidaus Reikalų Ministras pasirašo pavardei keiciamajį nutarimą. Šis nutarimas neskudžiamas ir skelbiamas Vyriausybės Žiniose. Jis įgyja galią nuo paskelbimo dienos.

12. Pavarde pakeitus, Vidaus Reikalų Ministras ar jo nurodyta įstaiga:

1) duoda prašytojui pavardei keitimo pažymėjimą ir 2) praneša įstaigai, davusiai prašytojui pasą, ir įstaigai, surašiusiai metrikus, arba atitinkamoms Lietuvos pasiuntinybėms ar konsulatams, jei metrikai surašyti užsienyje.

13. Negražios reikšmės lietuvių pavares keičiant atitinkamai taikomi šio įstatymo 16-27 str. nuostatai.

III. Pavardžių taisymas

14. Atitaisomos šios lietuvių pavares: 1) turinčios slaviškas priesagas, 2) verstos į kitas kalbas ir 3) iškreiptos svetimų kalbų įtaka.

15. Ištaisomos šios lietuviškös pavares: 1) tarminės ir 2) nukrypusios nuo bēndrinės kalbos dėsniių.

16. Pavares taiso vidaus pasus duodančios įstaigos.

17. Asmeniui, kurio pavardę atitaisytina ar ištaisytina, vidaus pasą duodanti įstaiga siūlo pasirinkti pavarde iš Pavardžių Žodyno pagal pataisyta lytį, atitinkančią jo pavarde.

Jeigu toks asmuo per vieną mėnesį nepasirenka atitaisytos ar ištaisytos pavares, tai ją iš Pavardžių Žodyno parenka vidaus pasą duodanti įstaiga.

18. Asmuo, nesutikdamas su vidaus pasą duodančios įstaigos parinkta atitaisyta ar ištaisyta jo pavarde, gali per dvi savaites nuo pavardei parinkimo pranešimo dienos paduoti raštu per tą įstaigą Vidaus Reikalų Ministru protestą. Protestą padavusiam pavarde paliekama netaisyta.

19. Vidaus pasą duodanti įstaiga, atitaisiusi ar ištasisiusi pavarde 17 str. tvarka, surašo pavares atitaisomajį ar ištaisomajį aktą.

Vienas šio akto egzempliorius duodamas paso savininkui, antras paliekamas pasą davusioje įstaigoje, o trečias siunčiamas metrikus surašiusiai įstaigai arba atitinkamoms Lietuvos pasiuntinybėms ar konsulatams, jei metrikai surašyti užsienyje.

20. Suinteresuoto asmens prašymu, greta jo pataisytos pavares, Vidaus Reikalų Ministriui sutikus, gali būti įrašyta ir senoji pavarde.

21. Atitaisytą ar ištaisytą pavardę gauna žmona ir nepilnamečiai vaikai, tačiau tą pavardę su įrašyta senaja pavarde (20 str.) gauna tik žmona, o vaikai - vien pataisytą pavardę.

22. Taisant pavardę asmens, bausto už garbės žeminimą nusikaltimą bausme, ne mažesne kaip paprastasis kalėjimas, reikalingas Vidaus Reikalų Ministro sutikimas.

IV. Pavardžių rašymas

23. Lietuvio pavardė rašoma bendrinės kalbos rašyba ir lytimis pagal Pavardžių Žodyną.

24. Nelietuvio pavardė rašoma pagal lietuvių kalbos ir rašybos dėsnius, bet jį gali būti rašoma ir taip, kaip savo kalba rašosi jos turėtojas, jei to jis pageidauja ir jei tos kalbos raidynas lotyniškas.

V. Mokesčiai

25. Pataisytos (14 ir 15 str.) pavardės skelbiamos Vyriausybės Žiniose nemokamai.

Šitas nuostatas taikomas ir negražios reikšmės lietuvių pavardėms.

26. 19 str. numatyti aktai ir jų nuorašai, o taip pat pareiškimai pavardžių taisymo reikalui atleidžiami nuo žyminio mokesčio ir raštininių rinkliavų.

27. Lietuvio svetimos kilmės pavardei keisti prašymas (5 str.), priedai prie to prašymo (8 str.) ir prašytojui duodamas pavardės pakeitimo pažymėjimas (12 str.) atleidžiami nuo žyminio mokesčio, raštininių rinkliavų ir mokesčio už skelbimus Vyriausybės Žiniose.

VI. Baigiamieji nuostatai

28. Ligi išleidžiant Pavardžių Žodyną pavardės taisomos Vidaus Reikalų Ministro nurodymu.

29. Šiam įstatymui vykdyti Vidaus Reikalų Ministras leidžia taisykles.

30. Pavardžių keitimo įstatymas (V.Ž, Nr.79, eil.696) panaikinimas.

A.Smetona - Respublikos Prezidentas. V.Mironas - Ministras Pirmininkas.

- VŽ, 1938.XII.23,Nr.629-4506.

II.2-129. Pavardžių įstatymui vykdyti taisyklės.

Remdamasis Pavardžių įstatymo (V.Ž, Nr.629, eil.4506) 29 str., skelbiu šias Pavardžių įstatymo straipsniams vykdyti taisykles:

1. Metrikus surašanti įstaiga, įrašydama į metrikų knygas Lietuvoje gimusį asmenį, vadovaujasi metrikų surašymo nuostatais.

3. Sutikimas dėl duodamos nesantuokiniui pavardės reikaliniag pateikti raštu metrikus surašančiai įstaigai. Sutikimą davusių parašai turi būti patvirtinti valstybės ar savivaldybės įstaigos arba notaro.

5. Prašymas pavardei keisti paduodamas Vidaus Reikalų Ministro vardu per Administracijos Departamentą.

8. Prie prašymo pavardei keisti pridedamasis paso nūorašas ir raštinis įtėvio sutikimas turi būti patvirtinti valstybės ar savivaldybės įstaigos arba notaro.

Pavadės skelbimo pinigai įmokami į Ministrų Tarybos pajamų sąmatos 43 [paragrafo] 1 str., bet kuriame Lietuvos Banko skyriuje.

10. Prieštaravimai dėl pavardės keitimo paduodami raštu Vidaus Reikalų Ministro vardu per Administracijos Departamentą.

12. Pavardę pakeitus, Administracijos Departamentas duoda prašytojui pavardės pakeitimo pažymėjimą (Priedas Nr.1), praneša jo gyvenamiosios vietos pasus duodančiai įstaigai, kuri pataiso pavardę asmens dokumentuose arba duoda naują pasą, ir kitoms įstatymo 12 str. nurodytomis įstaigoms, kad jos atitinkamose bylose ar metrikų knygose reikiama pažymėtų.

Lietuvos pasiuntinybė ar konsulatas gautus pavardės pakeitimo pranešimus tvarko paraidžiu ir, suinteresuotam prašant legalizuoti jo dokumentus, tuose dokumentuose padaro atitinkamą prierasą.

13,14 ir 15. Atitaisemosios, ištaisemosios ir negražios pavardės, taip pat Žodyne nepažymėtos negražios reikšmės pavardės taisomos Administracijos Departamento nurodymu.

16. Pavardę taiso asmens gyvenamosios vienos vidasus pasus duodanti įstaiga arba jam vidasus pasą davusioji įstaiga, jei pavardės savininkas ten kreipiasi.

17. Asmeniui, kurio pavardė atitaisytina, ištaisytina ar negražios reikšmės, vidasus pasą duodanti įstaiga žodžiu siūlo pasirinkti pavardę iš Pavardžių Žodyno pataisytojo pavardės lyčių.

Pasirinkusiam pataisytą savo pavardės lyti, vidasus pasą duodanti įstaiga pavardę pataiso, surašydamas įstatymo ir šių taisyklių 19 str. nustatytą pavardės taisomajį aktą.

Jei asmuo, žodžiu pasiūlius, tuoju nepasirenka pataisytos pavardės, tai vidasus pasą duodanti įstaiga atitaisytas ar ištaisytas jo pavardės lytis siūlo pasirašytinai, pasižymédama šio pasiūlymo datą.

Jei asmuo per vieną mėnesį nuo pasiūlymo dienos nepasirenka atitaisytos ar ištaisytos pavardės, tai ją iš Pavardžių Žodyno pataisytojo pavardės lyčių parenka vidasus pasą duodanti įstaiga ir per seniūnų, o kur jo nėra - per policiją praneša nustatyto pavyzdžio pranešimu (Priedas Nr.2) pavardės savininkui.

Šio pranešimo atkarpa su gavėjo ir įteikėjo parašais grąžinama pranešusiai įstaigai.

19. Pavardės taisomajame akte pažymima: 1) aktą surašiusioji įstaiga, 2) kuo remiantis pavardė taisoma, 3) asmens, kurio pavardė taisoma, vardas, pavardė ir tévo (motinos) vardas, 4) jo gimimo data, gimimo ir gyvenamoji vieta, 5) pataisytos pavardė, 6) akto surašymo data, Nr., įstaigos parašas ir antspaudas (Priedas Nr.3).

Vienas šio akto egzempliorius duodamas paso savininkui, antrą egzempliorių pasą davusioji įstaiga, pataisiusi pavardę asmens dokumentuose, deda arba siunčia įdėti į vidasus paso davimo bylą, o trečias siunčiamas vienai įstatymo 19 str. nurodytų įstaigų, kad ji atitinkamose bylose ar metrikų knygose reikiama pažymėtų.

Jei metrikus surašiusi įstaiga nežinoma, trečasis akto egzempliorius paliekamas jį surašiusioje įstaigoje.

Lietuvos pasiuntinybė ar konsulatas gautus aktus tvarko paraidžiui ir, suinteresuotam prašant legalizuoti jo dokumentus, tuose dokumentuose padaro atitinkamą prierašą ir to asmens pavardę, jei jis gyvena užsienyje, pataiso pase.

Vedusio dar vienas akto egzempliorius siunčiamas jungtvių metrikus surašiusiai įstaigai, o ištekėjusios moters toks akto egzempliorius siunčiamas tik tada, jei jis yra našle arba persiskyrusi.

20. Prašymas senajai pavardei greta pataisytos pavardės įrašyti paduodamas Vidaus Reikalų Ministro vardu per Administracijos Departamentą. Vidaus Reikalų Ministriui sutikus, senoji pavardė taisomajame akte ir asmens dokumentuose įrašoma greta pataisytos pavardės, pvz., Balčiūnas-Balčiauskas. Tokio asmens pavardės taisomajame akte daromas prierašas, kad nepilnamečiai vaikai gauna vien pataisytą pavardę.

21. Taisant nepilnamečio pavardę, jis turi įrodyti, kaip pataisyta jo tévo ar našlės motinos pavardė, jei pasą duodančiai įstaigai tai nėra žinoma.

25. Įstaiga, pataisiusi pavardę ar pakeitusi negražios reikšmės lietuvio pavardę, skelbia Vyr.Žiniose, pažymédama: 1) asmens, kurio pavardė pataisyta ar pakeista, vardą, pavardę (vardininko lyti) ir tévo (motinos) vardą, 2) jo gimimo datą, gimimo ir gyvenamają vietą, 3) pataisytą pavardę (vardininko lyti), 4) pavardės taisomojo akto surašymo datą.

27. Lietuvių svetimos kilmės pavardės yra atitinkamai pažymėtos Pavardžių Žodyne.

Žodyne neįrašytų ar nepažymėtų tos rūšies pavardžių svetimumą nustato Administracijos Departamentas.

28. Ligi išleidžiant Pavardžių Žodyną, norintieji pataisyti pavardes kreipiasi į Vidaus Reikalų Ministerijos Administracijos Departamentą, kuris nustato atitaisytas ar ištaisytas pavardės lytis.

Pristačius Administracijos Departamento pažymėjimą su pataisytomis pavardės lytimis ir prašytojui pasirinkus pataisytą savo pavardės lyti, vidasus pasą duodanti įstaiga pavardę taiso Pavardžių įstatymo ir šių taisyklių nustatyta tvarka.

Pik. S. Leonas - Vidaus Reikalų Ministras.

- VŽ, 1939.1.28, Nr.639-4541.

P a s t a b a : P r e d a i n e s p a u s d i n a m i .